

קשר עם אנשים וכל ראיון עם מפקד צבא או משטרה, נרשם שם.

★ ★ ★

מאתה הארי של המזרח

בתיק היה גם החומר על כל האנשים שהיה לי קשר כלשהו אתם. החומר המעניין ביותר בתיק היו דעותיהם של המפקדים שראיינו אותי. הראיון המעניין ביותר היה זה שהיה לי עם סאדק אל שרע, שהיה מפקד החטיבה ה-16, וקצין חקירות ראשי בענינים פוליטיים. הוא כתב שחקר אותי הרבה ובתוקף ולא גילה דבר. הוא סיים את דבריו באזהרה: "כתב האיש: 'אם יקטרינה היא אמנם מרגלת, הרי שהיא זהירה מאד ולכן גם מסוכנת מאד.' מישור אחר כתב עלי: 'אם היא מרגלת — זו בלי ספק מאטה הארי של המזרח התיכון'."

כל הדברים האלה עוררו בי התלהבות ונתנו לי מקום למחשבות שבאמת אני יכול להפעול באותו כיוון, ולמלא תפקיד חשוב וחיוני בשביל ארצי. רכשתי לי רדיו קטן. התחלתי להאזין בחשאי לקול ישראל. את הרדיו הייתי מחביאה במיטה, כדי ששכני לא ישמעו את השפה העברית. השידורים הגבירו את התלהבותי, והחלטתי להתמסר לענין במרץ. כל אותו זמן המשכתי לנהל את יומן הרשימות שלי, שבו רשמתי כל דבר חשוב שראיתי.

הבעיה העיקרית היתה כיצד לקשור את הקשרים המתאימים עם אישים, שמהם אוכל לסחוט את האינפורמציה הדרושה לי. לא הייתי צריכה לטרוד הרבה. ההזדמנות באה אלי מעצמה.

הכרתי בחברת ידידים את האשם אל סבע, שהיה עורך השבועון האופוזיציוני בירדן, אל צריח. הוא הציע לי לעבוד במערכת עיתונו כמכירתית. העבודה היתה מענינת. ביחוד מאחר שהעיתון היה גלוי ואמין מכל יתר העיתונים. הרשה לעצמו לגלות פרשיות שעיתונים אחרים פחדו לגעת בהן. אז צריח לא נמנע מלגלות פרטים על מעשיהם של אישים נכבדים באדמיניסטרציה הגבוהה של ירדן.

באמצעות העורך הכרתי יותר ויותר אנשים בעלי עצמות מפתח. בינתיים צץ במר חי רעיון חדש. מדוע לא אנסה להעביר מיד את הדיעות שאני משיגה לישראל? היה קשה למצוא דרך בטוחה. בין הכתבים שלי היה הנסיך זייד אל אטושי, בנו של שליט הר הדרוזים בסוריה. הנסיך ברח לירדן כדי למצוא בה מקלט פוליטי, אחרי קרבות שהיו בין צבאו והצבא הסורי. את הנסיך הכרתי בשעת ביקורו במחנה פליטים שבו עבדתי. מאז נפגשתי איתו פעמים אחדות, והוא אף הציע לי נישואין.

נודע לי מהעיתונות הירדנית כי היחסים בין הדרוזים וישראל הם לבביים. והסקתי את המסקנה ההגיונית שזה האיש שאני יכולה לשת בו את אמוני. ייתכן שהייתי אמילו גישתו לו למען המטרה הזו, אולם דחיתי את הרעיון, כשנודע לי כי הוריו עשו למענו טולחה עם הממשלה הסורית, והוא עומד לחזור להר הדרוזים.

★ ★ ★

לאנגלים, קומוניסטים

עודד השבועון דקח אותי לכל מסר בה שהיה הולך. חוג המכרים שלי הלך והתרחב. אולם חשד של ריגול נפל עלי לא רק מצד הערבים אלא גם מצידם של האנגלים. שטרנו בלגיון הערבי. כיון שהצגתי לי עצמי כרוסיה, חשדו כי אנגלים כי אני מרגלת לטובת רוסיה הסובייטית, מפני צה תעמולה קומוניסטית. הם קראו לי לא פעם לחקירות.

זה היה לפני חג המולד של שנת 1953. מפקד המשטרה בירושלים, סולמון סובחי אל-עומרי, הוזמן אותי למשרדו, סיפר לי כי שמע על אודותי, ושאני טיפוס מענין. הוא ביקש ממני שאצל את קשרי לא השגת ידיעות על אנשי האופוזיציה והקומוניסטים בירדן. לא התלהבתי במיוחד לרעיון, אולם חשתי לטוב, כי פחדתי ממנו. מצאתי לי תירוץ שאני לי זמן בגלל עבודתי. כמה את כבר מרויחה? שאל אותי, וכשעניתי לו, הוא הציע לי סכום הרבה יותר גדול. "אין לך מה לפחד ומה לדאוג", הוא אמר לי, "תהינה לך סמכויות נרחבות מאד וחופש פעולה."

החלטתי לנסות את כוחי. בכל הזדמנות, כשהשגתי ידיעה שעלולה היתה לענין או תהיית מעבירה לו אותה בכתב או בעל פה. היו אלה ידיעות על עניינים של המדינה. לי הן נראו בלתי חשובות, אולם

הוא קיבל אותן ברצון, ואף שילם לי תמורתן סכומים הגונים למדי. בכל פעם הייתי מקבלת כ-20 לירות, משכורת של פקיד במשך חודש שלם. מכל ידיעה שהייתי מוסרת לו, נהגתי להשאיר לעצמי העתק בכתב. ידיעות שברבות הימים יהיו לי ידיעות אלה לתועלת.

★ ★ ★

מכתב אישי של תלמידה

חמישה חרשים אחרי שהתחלתי בעבודת המודיעין שלי, החלטתי לנסות ולהשיג קשר ישיר עם שלטונות ישראל. במשך כל אותו הזמן לא הפסקתי את עבודתי בשבועון אל-צריח. העורך עצמו היה מספק לי הרבה מן האינפורמציה שהייתי מוסרת אחרי כן למפקד המשטרה. מפעם לפעם היה ראש הממשלה, תופיק אבו אל הודה, מוציא צו לסגור את העיתון למספר שבועות או חודשים. אולם אל סבע לא היה מתרגש ביותר מכל זה. הוא היה מחכה עד עבור זמן, וכשהיה העיתון מח דש את הופעתו, זעב לא נמנע מלהתקף בהריפות את אבו אל הודה וחבריו במכתב שלה.

דוגמא טובה לאומץ ליבו של עורך השבועון, הוא הסיפור הבא: קצין בולשת שלח לי יום אחד ידיעה שאסור אליו. נבהלתי קצת. טלפנתי לעורך וסיפרתי לו על כך. הוא יצץ לי לא ללכת, אלא לטלפן אל אותו קצין ולמסור לו כי האשם אל סבע מודיע לו כי אני לא אבוא אליו. עשיתי כפי שאמר לי ומאז לא שמעתי דבר על אותו קצין-בולשת.

לילות ארוכים הרבהתי כיצד להשיג את הקשר עם ישראל, מבלי שאסכן את המעמד המיוחד שהשגתי לי בעיני השלטונות הירדניים. חשבתי שראשית כל עלי לתת לישראל להכיר בזהותי האמיתית. לרכוש את אמונם. כדבר ראשון כתבתי מכתב שבו ויהיתי את עצמי ואת משפחתי הישראלית. באותו מכתב עצמו הצגתי את שרותי למען ישראל. במכתב הראשון פירטתי בקיים כלליים את מעמדי ואפשרויותי. ביקשתי שהם ימצאו את הקשר אלי כי לי לא היה נסיון ואמצעים מספיקים. חששתי שאסכן את הכל, אם אעשה צעד בלתי מחושב, על מנת להשיג את הקשר המיוחל עם ישראל.

שברתי לעצמי את הראש לאיזו כתובת להפנות את המכתב שלי, כדי שיגיע במהירות האפשרית לידיים הנכונות. תחילה חשבתי לשלוח את המכתב באמצעותו של הארכימנדריט בודיקוס, שהיה מעין שר החוץ של העדה היחידה האורתודוקסית. יתרונו היה בכך, שהייתה לו זכות מעבר חפשי בין ירדן לישראל, והוא היה מבקר לעיתים קרובות בישראל, כדי לטפל בענייני הרכוש השייך לעדתו. מתוך שיחות אלו התברר לי, כי הוא מכיר היטב את הסטור דיו של רינה ניבובה. בילדותי למדתי באלט קלאסי אצל רינה. נראה היה לי, כי הטוב ביותר הוא להעביר עם הארכימנדריט מעין מכתב אישי של תלמידה אל מורתה לשעבר.

★ ★ ★

לתת או לא לתת?

פחות המושג פעמים לקחתי עמי את המכתב המוכן לביקורי אצל הארכימנדריט. היינו יושבים ומשוחחים שעות על גבי שעות, ובכל אותו הזמן חשבתי כיצד להציג לו את בקשתי. בכל פעם נרתעתי ברצף האחרון, ולא היה לי מספיק אומץ לספר לו. הם הכירו אותי בתור נוצריה נאמנה, נתנו לי בית למגורים בחי' גמ. פחדתי שאם יסרב לבקשתי, מתוך סיבות שונות, אני עלולה לאבד את אמונו ואמונם של אנשי, שהיו דרושים לי מאוד. המכתב היה כתוב בעברית, ותיארת לעצמי את המהומה שעלולה להתרחש אם הוא יקרא את הכתוב ויגלה את זהותי.

(המשך סיפורה של שרה עמרם על פעולות הריגול שלה בירדן, מאסרה, משיפתה, ושיבתה במעצר וקשריה עם אלי גלר אחרי חתירתה לישראל — שבוע הבא.)

גיהנום הרישוי

זוהי תמונה אופיינית למתרחש יום יום במשרדי הרישוי בתל-אביב — תורים ענקיים, צפיפות ומריבות תכופות, הגדלים שעות יקרות מהנזקקים לשירותיו של המשרד הפועל בתנאים פרימיטיביים.

שנה הגיעו הכנסות המדינה ממשרד הרישוי לסכום שהתקרב ל-2 מיליון ל"י. כדי להבין כיצד עובד משרד הרישוי, אחד ממשרדי הממשלה המבוקשים ביותר על ידי האזרח, די לראות את המצב במחוז תל-אביב. אפשר לקבל ממנו תמונה כללית. משרדי הרישוי בתל-אביב, ה"טרפיק", שוכן ב-22 בוצות דרכים במרכז של תנועה סואנת. בשטח של עשרה דונם צפופים ל-קרית, בהצטלבות דרך תחתיתקו עם כביש נתניה, מתרכזים מדי יום ביומו אלפי אנשים ומאות מכוניות.

שתי הפעולות העיקריות של משרד הרישוי, בדיקת כלי רכב ומבחני נהיגה, נעשים בעת ובעונה אחת בשטח קטן זה. מדי יום, החל מהשעות המוקדמות של הבוקר, משתרכים תורים ארוכים, בבינתים ועל הדרכים. בבינתים המיניאטוריים, המתאימים יותר לסניף קופת חולים בסגירה מאשר למוסד ציבורי מעין זה, מאבדים אנשים שעות ארוכות, כדי לקבל שירותים מינימליים, כמו קביעת תור למבחן נהיגה. כדי לעבור את בדיקת כשרות הרכב, הנמכת במתקנים מיוחדים בין 7 ל-12 דקות, מאבד בעל המכונית יום עבודה שלם. תמונה שיגרתית היא לראות מאות מכוניות, יות, העומדות בתור ענק, המתפתל על פני כל כבישי הסביבה, חוסמות ומפריעות לאות מעורקי התחבורה הראשיים בארץ.

במשך 10 שנות המדינה התפתחה בה התחבורה בצדדי ענק. גם צוות עובדי משרד הרישוי התרחב. במקום תשעה בוצ' חנים ו-13 פקידים, שעבדו במשרד הרישוי בתל-אביב בשנת 1948, עובדים בו כיום 25 בוחנים ו-60 פקידים. אולם המתקנים נשארו אותם המתקנים. כדי לעבור פרד צדורה שיגרתי, עובר האזרח דרך יסורים, המענה אותו ומורסת את עצביו. אין אדם, הנוקק לשירותי משרד הרישוי, שלא יצא אותם כשהוא ממורמר ורוטן, עצבני ופגוע על חוסר-סדרים, תורים ענקיים וצפיפות משרד התחבורה, המרויח מדי שנה ממשרד הרישוי כ-2 מיליון ל"י, לא מצא במשך כל השנים שחלפו סכום כסף, קטן יחסית בהשוואה להכנסות, כדי ליצור משרד רישוי ראוי לשמו.

מצב זה הוא הפתח הראשוני לשחיתות. הוא אינו רק בבחינת פירצה הקוראת ל-גנב, אלא בבחינת סחורה הכופה על הגנב — גנב אותי! כי מבצב בלתי-נסבל זה, מחששים הנוקקים לשירותי המשרד דרכים, בהן לא יצטרכו לסבול את אי-הסדרים ה-שיגרתיים. ובזוהה מנהלתית כזו הנמצאת במשרד הרישוי, יכולים פקידים ובוחנים לעשות ככל העולה על רוחם ללא פיקוח.

★ ★ ★

נקודת תורפה בפז 169

בשנת 1957 ניסתה נציבות שירות המדינה למצוא פתרון לבעיות משרד הרישוי בתל-אביב. אחרי חקירה ממושכת הגיש ראובן אדיבי, איש הנציבות, דין וחשבון שהשתרע על פני 64 עמודים, ש-כלל הצעות והמלצות לתיקון דרכי העבודה במשרד. הווי"ח העיר על לא פחות מאשר לתקן. אולם עד היום הזה לא תוקן אפילו חלק זעיר מההצעות שנמצאו. המלצות פשוטות ביותר כמו "שעת הקבלה של הרופא תוקדם והוא יתחיל לקבל לבדיקה משעה 700 בבוקר, או כמו "הקהל יחויב להזמין מקום בטרפון ליום המחרה" איב יותקן רקמול מיוחד שיכריז על תורן

216!!! זהו מספר הילדים הנדרשים והנפוצים מדי שנה בתאונות דרכים. הכריוו השבוע מודעות מפילות אימה, שפורסמו על ידי המועצה למניעת תאונות דרכים. היה זה רק אחד המספרים האימתניים. כי במדינת ישראל, בה ישנם 60 אלף כלי רכב מכל המינים ו-120 אלף נהגים, הפכו תאונות הדרכים לנזע לאומי. למרות שאחוזי בעלי-המכוניות בישראל הוא גבוה למדי — 22 מכוניות על כל אלף איש, לעומת 375 על אלף בארצות-הברית, 111 בצרפת ו-58 בגרמניה המערבית — נחשב אחוז תאונות הדרכים בארץ בין הגדולים בארצות העולם. לפי הערכה זהירה מגיע סכום הנזקים הישירים, הנגרמים על ידי תאונות דרכים מדי שנה בשנה, ל-15 מיליון ל"י. מדי שנה נפגעים למעלה מ-30% של כלי-הרכב בארץ על ידי תאונות דרכים. מדי שנה נפגעים כעשרת אלפים נפש בתאונות.

השלטונות מנסים להילחם בנזע זה בכל הצורות. מוצעה לאומית מיוחדת למניעת תאונות דרכים, שלרשותה עומד תקציב רבבות, נלחמת זה שנים בכל התופעות ה-מביאות לגרימת תאונות דרכים.

השבוע התברר כי לפחות שטח אחד, אולי החשוב ביותר, לא נכלל בתחום המלחמה נגד תאונות דרכים — שטח הנקרא בשם משרד הרישוי. כאשר עצרו אנשי המדור המרכזי לעיקוב וביטול של משרות ישראל, בפעולה מסועפת, מספר בוחנים במשרד הרישוי ומספר מנהלי בתי-ספר לנהגות, האשימום בלקיחת ונתנת שוחד לצורך הוצאת רישיונות נהיגה, נראה פרוץ זה, בעיני רוב האזרחים, כחוליה נוספת בשרשרת מעשי השחיתות שפשו לאחורונה. אולם לרבות הנהגים ובעלי רישיונות ה-נהיגה, שהיו נאלצים לבוא במגע, מדי שנה, עם שלוחה זו של משרד התחבורה, הנקרא משרד הרישוי, לא היה הדבר כלל-וכלל בבחינת הפתעה.

משרד הרישוי זכה מזה שנים בפי הנהגים לכינוי "צינור הביוב של התחבורה הישראלית". כמעט כל מי שנוקק אי-פעם ל-שירותו של משרד זה ידע כי הוא משמש מצבור לאי-סדרים נוראים, לחוסר יעילות מדהים, לפרוטקציה אישית ומפלגות, למעשי שחיתות מכל המינים. כל מי שהתמצא קצת בעניינים ידע, שעקב מעשים שונים שהתרחשו במשרד הרישוי, יכלו אנשים חסרי-ידיעה מושלמת בהנהגה לקבל רישיון נהיגה, וכלי רכב במצב בלתי-כשיר לנזע חופשי בכבישים — קיבלו אישור-בחינה. מדינת ישראל הקציבה כספים רבים ל-עריכת מחקרים סטטיסטיים על סיבות וגורמי תאונות הדרכים. בשום מחקר שכזה לא מופיעה מידת אחירותו של משרד הרישוי לתאונות אלה. אין ספק כי אם תיערך פעם חקירה בשטח זה — תהינה תוצאותיה מפתיעות.

★ ★ ★

כמו בקופת-חולים בסג'רה

חקיקת הרישוי של משרד התחבורה, המקיימת משרדים מחוזיים בשלוחה ערים הגדולות, אחראית על בדיקות כלי-רכב, מבחני נהגים, הוצאת רישיונות לנהגים מכל הסוגים, ופיקוח על בתי-הספר לנהיגה. בשנה האחרונה בלבד ערכו משרד הרישוי 146 אלף בדיקות של כלי-רכב, ולמעלה מ-42 אלף בחינות נהגים. באותה

* מלבד מכוניות ונהגי צה"ל.